

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 2756

Tarih : 08.11.2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nda değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi gerekçesiyle birlikte ektedir.

Gereğini arz ederim.

Cengiz Çiçek
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	İçişleri
Tarih: 10-11-2023	Esas No: 2/1756

TBMM KARARLAR BAKANLIĞI
09 Kasım 2023
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
09 Kasım 2023
No: 1320956

GENEL GEREKÇE

Güvenlik kuvvetleri tarafından demokratik hak kullanımı kapsamındaki toplumsal olaylara müdahale amacıyla kullanılan gazlar ölümcül birçok etkisi bulunan kimyasal maddelerdir. Bu amaçla kullanılan maddeler çok çeşitlidir ancak üç ana grupta toplanmaktadır. Bunlar: göz yaşartıcılar, aksırtıcı kimyasal gazlar ve kusturuculardır.

Gaz bombası olarak adlandırılan bu kimyasal silahların içerisinde kullanılan kimyasal maddelerin on beş farklı türü vardır. Boğucu, Zehirleyici ve Benzer Gazların ve Biyolojik Araçların Savaşta Kullanımının Yasaklanmasına İlişkin 1925 Cenevre Protokolü ve Kimyasal Silahların Geliştirilmesinin, Üretiminin, Stoklanmasının ve Kullanımının Yasaklanması ve Bunların İmhası ile İlgili 1993 Sözleşmesi uyarınca, toplumsal olaylarda, kitlenin kontrolü amacıyla kullanılan biber gazı dâhil olmak üzere kimyasal silah kullanmak kesinlikle yasaktır.

Güvenlik kuvvetleri tarafından toplumsal olaylara müdahalelerde kullanılan göz yaşartıcı gazlar geniş bir kimyasal grubu oluşturmakta ve "kimyasal silah" olarak nitelendirilmektedir. 1969 yılında, seksen ülke Cenevre Protokolünde yasaklanan kimyasal silahlar arasında gaz bombalarının da olmasını istemiştir. Toksik potansiyelleri hakkında daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğunu bildirmiş ve hiçbir durumda kullanımına izin verilmemesini belirtmişlerdir. Erişkinlerde ölümcül etkilere de yol açabilmektedir ve genel olarak gazın etkileri günler sonra ortaya çıkmaktadır. Özellikle astım hastaları ya da geçirilmiş akciğer hastalığı olan yaşlı hastalarda gaza maruz kalım sonrası ölümler meydana gelebilmektedir ve ülkemizde de bu sebeple kayıt edilen birçok ölümlü vaka mevcuttur. Gazdan etkilenme düzeyi, gazın aşırı miktarda kullanımı, kapalı bir ortamda gaza maruz kalma, dakikada solunan gaz partikül sayısının yüksekliği ki bu da aşırı miktar kullanımı ile bağlantılıdır.

Gaz; deri, göz ve solunum yollarında ciddi düzeyde tahriş ve tahribat yaratır. Etkileri saniyeler içerisinde başlayarak bir saate kadar sürebilir. Deriden emilip sinir uçlarında biriktiğinden kişinin maddenin etkisinden kurtulması saatler alabilmektedir. Kullanılan maddeler aşırı miktarda atıldıysa, kapalı ortamlarda kullanıldıysa ve kişiler gazla uzun süre temas etmek zorunda kalmışlarsa ve soluk alıp verme sayısı yüksek olan bireyler varsa sağlık etkilerinin daha yoğun olduğu belirtilmektedir. Kullanılan maddeler geç ortaya çıkan sağlık sorunlarına da yol açabilmektedirler. Yüksek miktarlarda ve uzamış temas nedeniyle sağlık riskleri çok ciddidir ve ölüme bile yol açabileceği saptanmıştır.

Yukarıda sayılan nedenlerin dışında söz konusu gazlar Anayasanın 5 ve 17. ve 56. maddeleri ile Avrupa İnsan hakları Sözleşmesi'nin 2. maddesi ile teminat altına alınmış maddi ve manevi varlığını geliştirme ve yaşama hakkını ihlal etmektedir. Ayrıca söz konusu kimyasal silahların kullanımı Anayasanın 34. maddesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10 ve 11. maddeleri ile teminat altına alınmış yurttaşlarımızın toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenlemeye ilişkin demokratik haklarının kullanılmasını da engellemektedir. Bu nedenlerle güvenlik güçlerinin kullandığı göz yaşartıcı gazlar veya tozların kimyasal silah sınıfında sayılarak yasaklanması gerekmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun 16'ıncı maddesinin (b) bendinde yer alan "göz yaşartıcı gazlar veya tozlar" ibaresi madde metninden çıkarılarak söz konusu gaz ve tozların kullanılmaması amaçlanmıştır.

MADDE 2- Boğucu, zehirleyici, göz yaşartıcı gazlar veya tozların kimyasal silah sınıfında olduğundan, kullanmasının tamamen yasaklanması amaçlanmıştır.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

POLİS VAZİFE VE SALAHİYET KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun 16 ıncı maddesinin (b) bendinde yer alan “göz yaşartıcı gazlar veya tozlar” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 2- 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 11- Bu Kanunun uygulanmasında polisin kişilere karşı, boğucu, zehirleyici, göz yaşartıcı gazlar veya tozları, kimyasal silah sınıfında olduğundan, kullanması yasaktır.”

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.